

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

483. An opus adhuc dictâ inquisitione in mores & vitam eletci, ubi ejus idoneitas notoria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

Mia tradenda est in matrimonium alicui (quemadmodum prælatus electus tanquam sponsus Ecclesie per confirmationem tradendus est) merito in ejus vitam ac mores, num videlicet iis dotibus ac virtutibus instructus sit, quæ ad prælaturæ munus sunt necessaria, iisque vitis creat, quæ illum ad eam ineptum reddunt, ac præcipue quod ad ea, quæ in c. cum in cunctis, de elect. continentur, inquiri potest ac debet, quantum quo ad externa saltem de his Ecclesie testimonium dari potest. Pass. n. 87. juncto n. 87. (quamvis Idem n. 88. tradat, quod si electus est bene notus populo, & confirmator inquisivit per edictum citando habentes interesse, & non solum non appareat oppositor; sed nec adest infamia, nec rumor aliquis, aut indicium malitiæ in electo, tunc locum habere posse Regulam: quisque præsumitur bonus, nisi contrarium probetur: & præsumptionem bonitatis in eo) Laym. Pirh. l. cit. Lott. l. 2. q. 18. n. 51. & 52. ubi: constat, præsumptionem illam bonitatis in hoc nihil suffragari, & ab illa in promotionibus & aliis actibus spiritualibus recedi; pro quo citat Sarn. de respectiv. n. 78. & 150. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 2. n. 2. Et ideo hæc probanda ait ex Card. in clement. unic. de concess. preb. n. 2. ubi: quod, quia nascimur filii iræ & proclives ad peccandum, vehementer præsumitur contra quemlibet, ubi agitur de ipso promovendo; quæ eadem ferè repetit Pass. n. 87. citans insuper Barbof. in c. si forte, de elect. in 6. n. 8. Neque his obstat, quod in c. unico. de scrutin. in Ord. faciend. dicatur de ordinando; quod quis eum, quem indignum esse non novit, dignum debeat æstimare; nam ibi ordinandus per literas tanquam idoneus præsentatus & commendatus fuit, adeoque adfuit probabile indicium seu conjectura de probitate & idoneitate illius. Laym. loc. cit. ex Butrio in c. unico. n. 42. & cum illis Pirh. cit. n. 318.

5. Unde jam etiam sequitur primò, non esse testimonium sufficiens in ordine ad satisfaciendum intentioni Ecclesie, & avertendum periculum assumendi Prælatos indignos, ubi testes examinati super virtutibus seu qualitatibus illis intrinsecis, & habilitate electi, solum ex præsumptione illa communi, quod oppositum non viderint, nec ab aliis audiverint, & quisquis præsumendus bonus, quamdiu non constat de contrario, respondeant, illum esse castum, sobrium, misericordem, &c. sed necesse est, ut habeant positiva & sensibilia indicia seu conjecturas, ex quibus probabiliter judicare possint, tales qualitates bonas ei inesse; eò quod post naturæ lapsæ inclinationem in malum ejusmodi virtutes non sine labore & assuetudine acquirantur, adeoque & ipsæ aliquo modo sint ascititiæ, ita ut si se positivè non prodant, seu indicis positivis non deprehendantur, non possit oriri præsumptio, seu probabile indicium, quod homini insint. Laym. Pirh. l. cit. Ad hæc licet in privatis judiciis, dum non apparent manifesta indicia de vita mala alicujus, debeamus eum habere pro bono, & in meliorem partem interpretari, quod dubium est, ut D. Thom. 2. 2. q. 60. a. 4. in corp. in judiciis tamen publicis aut testimoniis dandis, stante dubio in utramque partem, ita ut non adsint indicia majora pro hominis probitate, seu bona qualitate quam in oppositum, testimonium legitimum dari non possit pro illius probitate & habilitate, cum tale testimonium periculo errandi, & falsò judicandi expositum sit, & in præsentè casu error talis sit practicus valde noxius Ecclesie; dum contra error, quo

quis in privato judicio habens aliquem pro bono, quamdiu de opposito ei non constat, fallitur, non imputetur ad culpam; quia in nullius cedit injuriam; & cum, ut Cajetan. apud Laym. hujusmodi error intellectus speculativi versetur circa singularia, non censetur notabilis defectus aut malum operantis. Laym. l. cit. & ex eo Pirh. juxta D. Tho. loc. cit. & Molinam.

6. Sequitur secundo, quod etiam, ubi non est oppositor (vel etiam oppositore renunciante, ut Lott. loc. mox citand.) electus ipse, dum ipse petit confirmari, vel aliàs eligentes, ubi hi confirmationem petunt, probare positivè teneantur hæc intrinsecas electi qualitates; eò quod, ut dictum, ob inclinationem illam naturæ lapsæ ad malum inclinationem Ecclesia habere possit vehementem contra quemlibet præsumptionem, quod non sit bonus, dum agitur de eo promovendo ad Prælaturam. Lott. l. c. n. 49. & 50. citans Felin. in c. in præsentia, de probat. n. 27. Jo. Andr. ad reg. infamibus. de reg. juris in 6. num. 8. & 9. Butrio in c. bona. il. 1. de elect. n. 58. Pass. n. 87. quamvis restringat ad casum, ubi electus non satis est notus populo, & iis, qui per edictum citantur; vel adest rumor aliquis, vel indicium contra electum, vel probabile dubium de bonitate illius. Neque his contrarium tenet, adeoque sibi non contradicit Lott. loc. cit. n. 55. loquitur enim, ut patet ex num. 54. non de confirmatione propriè tali, seu quæ fit post electionem per actum distinctum ab alio superiore, & distincto ab eligentibus; sed de eo actu distincto quidem ab electione, qui tamen fit ab iisdem Electoribus, & per quem beneficium adjudicatur ab iis electo: aitque, quod post electionem ante dictum actum adjudicativum, seu quasi confirmativum, si oriarur controversia super aliqua electi inhabilitate, electum adhuc debere docere, se dignum, nec pati defectum objectum, saltem per juramentum purgatorium, dum datur aliqua præsumptio externa pro opponente, ut Butrio in cit. c. bona. n. 59. quem citat num. 58. Cessante verò illà præsumptione, non teneri probare suam dignitatem, utpote qui jam censetur habere titulum perfectum, vi cuius petit sibi adjudicari beneficium, & in quo fundat intentionem suam. Siquidem provisorius, tanquam habens intentionem fundatam super actu perfecto, non tenetur probare requisita ad illum actum, inter quæ est habilitas ipsius provisi, cum juris auctoritate provisorius perfectè præsumatur canonica. Gemin. in c. licet Episc. de preb. in 6. n. 22. Host. Jo. Andr. &c. quos citat n. 59. Et sic electus in hoc casu se non fundat agendo vel excipiendo super habilitate sua, sed super actu perfecto, nempe electione ista, quo probato, resultat probata dicta habilitas, utpote ad istam electionem præambula & necessaria.

Quæstio 483. An opus adhuc dicta inquisitione in mores & vitam electi, ubi ejus idoneitas notoria?

Respondeo: fieri posse, ut electus ita sit notoriè idoneus ad prælaturam, ut nulla alia faciendâ sit inquisitio in ejus mores ac vitam. Pirh. n. 320. citans c. constitutus. il. 2. de appell. & cap. nullus. d. 24. Pass. cit. c. 33. n. 92. citans insuper Abb. in c. postquam. de elect. n. 5. Oldr. conf. 146. in fine. Nav. conf. 2. n. 3. de elect. Castell. de elect. c. 14. n. 6. Sig. sm. de Bonon. de elect. dub. 44. num. 10. &c. Addit tamen Pass. quod,

quod, si tamen adesset lex, quæ & in hoc casu præcepisset inquisitionem fieri, eam debere servari, per quod satis indicare videtur, modò non existere talem legem: adeòque dum ea inquisitio præcipitur *c. nihil. c. postquam*, hunc casum excipi.

Questio 484. Qualiter sumenda ista informatio super valore electionis, & electi qualitatibus, an judicialiter, an extrajudicialiter; an inquirendo specialiter, an generaliter?

Respondeo ad primum: ubi confirmator procedi judicialiter examinatis testibus cum juramento, debet hæc inquisitio fieri judicialiter, examinando nimirum testes cum juramento. Barbof. *juris Eccl. l. 1. c. 19. n. 251. Donat. To. 2. tr. 7. q. 5. n. 6.* (ubi etiam quòd judicialiter sit procedendum, ubi electus habet malam famam) Pass. *de elect. c. 33. n. 89. & n. 140.* ubi: quando pars instat pro cassatione, seu sunt oppositores, aut datur coelectus, judicialiter procedendum est, & institui debet processus, & procedi ordine juris servato, pro quo citat Marefchot. *l. 1. variar. c. 42. n. 30. Sigism. dub. 44. n. 8.* Quamvis & hoc ipsum limitet Pass. *cit. n. 140.* dum ait, quamvis, quando etiam proceditur ad instantiam partis, lis & iudicium sit contentiosum, procedi possit sine strepitu & figurâ iudicii, ut in confirmationibus Abbatissarum. *c. indemnitatibus, §. sane. de elect. in 6.* Vel si Judex habet privilegium, ut sine strepitu procedat. Ex quo tamen ad instantiam partis procedit, non potest omnino sine forma iudicii procedere, sed parte instante debet illi, quæ iuste petit, concedere, etiam in modo procedendi.

2. Verùm per se loquendo non est necessaria hæc judicialis inquisitio, sed sufficit, confirmatorem inquirere per famam & literas testimoniales. Pass. *cit. n. 89. & 111.* dicens, hinc positum id esse in confirmatoris arbitrio, ut juxta qualitatem personæ, criminis, vel idoneitatis præsumptæ, & conditione negotij agat, quod opportunum videbitur, ac citans pro hoc Abb. *in c. postquam. de elect. n. 5. Peyr. in formular. lit. E. c. 18. n. 3. Sigism. dub. 44. n. 8.* Idem tenet Barbof. *juris Eccl. l. 1. c. 19. n. 251. Gonz. ad reg. 8. gl. 9. §. 1. in annot. contra nullitat. & attentat. in caus. benef. n. 43.* ubi; quòd juxta formam *c. fin. de elect. in 6.* disponentis, ut in confirmatione electionis vocentur competitores per edicta, & admittantur oppositores, interdum procedi potest extrajudicialiter, & interdum ac plurimum processus fieri debet cum cognitione causæ, & in contradictorio iudicio, & requiritur diffinitiva pronuntiatio secundum casus & occasiones occurrentes, & prout natura negotij postulat. citat pro hoc Lambert. *de jurep. l. 2. q. 11. a. 4. n. 3. & q. 8. a. 11. & Franc. in c. constitut. de appell. n. 9.*

3. Unde jam etiam ad hanc electi idoneitatem probandam pro confirmatoris satisfactione non est necessaria judicialis plena probatio, sed sufficit extrajudicialis, & quæ habeatur per testes non juratos, & deponentes de voce, & fama, & per literas testimoniales, & omni viâ, quæ moralem certitudinem possit inducere, eò quòd confirmator debeat esse moraliter certus de confirmandi idoneitate. Pass. *n. 90.* Quinimò, si adsit intrusus & contradictor, in sumenda illa informatione idoneitatis, quam confirmator accipit ex officio pro sui informatione, non esse ad hoc opus citare intrusum, vel

contradictorem illum, cum informatio illa sumatur pro informatione confirmatoris, ne officium detur indigno (uti nec Execucutor literarum Apostolicarum concedentium beneficium in formâ dignum, tenetur citare intrusum vel contradictorem, si quis sit, ut ex Leone in *Thef. fori eccl. c. 17. a. n. 13. & Rota decif. 4. de sent. & rejudic. n. 5. in antiq. probat. Garc. p. 6. c. 2. n. 243.*) tradit Pass. *cit. n. 90.* Qui tamen bene monet, debere semper confirmatorem in hoc servare formam, si aliqua est statuta à lege vel consuetudine.

4. Respondeo ad secundum: quando confirmator procedit ex officio, nisi præcedat infamia, vel aliud indicium sufficiens ad inquisitionem specialem, non posse confirmatorem inquirere in specie, sed solum in genere inquirendo, cujus fama sit electus, tradit Pass. *n. 91.* citans pro hoc Castell. *de elect. c. 1. q. n. 10. Lavor. c. 25. n. 56. Abb. in c. postquam. n. 5.*

Questio 485. An ergo etiam sufficiat notitia extrajudicialis, seu quòd informet se extrajudicialiter de valore electionis, & electi vita ac moribus, dñ & ulto cassare electionem, siquidem longe diversa est in hoc ratio, cum injusta confirmatione per se fiat injuria solum bono communi; per inusitam verò cassationem fiat injuria bono communi, Electoribus & electo?

Respondeo: confirmatorem, etiâ dum procedit ad cassandam electionem, & negandam electo confirmationem, non teneri procedere judicialiter, examinando testes cum juramento, & servatis illis juris solemnitatibus, quæ servari debent, ubi non proceditur summarie, & sine strepitu iudicii; sed sufficit, quòd causam rationabilem, quæ illum movit ad cassandam electionem, probatam habeat extrajudicialiter per fidem dignorum, literas testimoniales, & famam, dum modò de ea certus sit moraliter. Donat. *To. 2. tr. 7. q. 9. n. 8. Barbof. juris eccl. l. 1. c. 19. n. 251. Pass. de elect. c. 33. n. 138.* citans pro hoc Abb. *in c. postquam. de elect. n. 5. Anchar. n. 3. Lavor. de elect. c. 25. n. 59. Sigism. dub. 44. n. 8. Peyr. in formular. lit. C. c. 18. n. 7. Salgad. de potest. regia. p. 2. c. 13. n. 15.* & plures alios, ac dicens sic servari in Ordine Prædicatorum, Minorum ac Minimorum, probatque id Pass. *ex c. indemnitatibus. de elect. in 6.* ubi §. *sane.* dicitur: *tunc super objectis partis alterius, si qui fuerint, & super aliis, quæ in tali negotio sunt inquirenda ex officio, plene sine strepitu iudicii & figurâ per Superiorem inquiratur primitus, an requam confirmetur eadem electio, vel etiam infruetur: qui textus etiam loquitur de electione Abbatissæ, quia tamen favorabilis, intelligatur ab AA. universali ter, qui non in alio sensu intelligant & explicant *c. postquam. de elect. citatque pro hoc potremo Castell. de elect. c. 14. n. 47.**

Questio 486. An ergo possit confirmator in confirmando vel cassando electionem uti notitiâ privatâ?

Respondeo: id confirmatorem non posse; sed semper debere secundum allegata & probata procedere, Pass. *de elect. c. 33. n. 140.* dicens esse conclusionem ex terminis manifestam. & *n. 144.* ubi pro hoc citat Portell. *p. 2. casu. 4. n. 3.* Lavor. *variar. lucubrat. tit. 4. de elect. c. 25. n. 59. Peyr. in formular. lit. C. c. 18. n. 6. & 7. Donat. in pr. p. 2. tr. 7. q. 9.* qui tamen postremus expressè contrarium tenere

vide-